

ЗІСТАВНІ СТУДІЇ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

УДК 811.111'255.4

СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОГО ВІДТВОРЕННЯ АРТЛАНГІВ (на матеріалі «Новомови» Дж. Орвелла)

О.В. Ребрій, докт. філол. наук, І.М. Ребрій (Харків)

Статтю присвячено проблемі перекладацького відтворення артлангів, конструювання яких у межах художнього твору має на меті характеристику вигаданих світів або світу майбутнього. Дослідження проведено на матеріалі «Новомови» Дж. Орвелла з роману-антиутопії «1984». Встановлено релевантні для перекладу структурно-семантичні характеристики «Новомови» як лексично гомогенного, абсолютного апостеріорного артланга. Глобальною стратегією перекладу «Новомови» є намагання зберегти визначені автором принципи розвитку англійської мови, тоді як комплекс локальних стратегій зумовлюється оказіональним статусом її складових.

Ключові слова: артланг, глобальна стратегія, локальна стратегія, «Новомова», оказіоналізм, переклад.

Ребрій А.В., Ребрій И.Н. Стратегии переводческого воспроизведения артлангов (на материале «Новояза» Дж. Оруэлла). Статья посвящена проблеме переводческого воспроизведения артлангов, конструирование которых в пределах художественного произведения преследует цель характеристики придуманных миров или мира будущего. Исследование проведено на материале «Новояза» Дж. Оруэлла из романа-антиутопии «1984». Установлены релевантные для перевода структурно-семантические характеристики «Новояза» как лексически гомогенного, абсолютного апостериорного артланга. Глобальной стратегией перевода «Новояза» является стремление сберечь установленные автором принципы развития английского языка, тогда как комплекс локальных стратегий определяется окказиональным статусом его составляющих.

Ключевые слова: артланг, глобальная стратегия, локальная стратегия, «Новояз», окказионализм, перевод.

Rebrii O.V., Rebrii I.M. Strategies of Translator's Reproduction of Artlangs (on the Material of G. Orwell's "Newspeak"). The article deals with the problem of translating artlangs, whose construction within literary texts is aimed at characterizing a fictional or future world. The research is conducted on the material of G. Orwell's "Newspeak" from anti-utopia "1984". Relevant for translation structural and semantic characteristics of "Newspeak" as a lexically homogeneous, absolutely a posteriori artlang are determined. The global strategy of translating "Newspeak" lies in an intention to preserve the principles of the English Language development singled out by the author while the complex of local strategies is defined by a nonce status of "Newspeak" constituents.

Key words: artlang, global strategy, local strategy, "Newspeak", nonce word, translation.

Одним із магістральних напрямків розвитку сучасного перекладознавства є дослідження феномену перекладацьких труднощів як мовно-мовленневих утворень різних рівнів знакової репрезентації, що спричиняють перешкоди на шляху міжмовної вербальної та невербальної взаємодії внаслідок мовної асиметрії, об'єктивних розбіжностей у структурах та правилах функціонування (нормах)

контактуючих мов та суб'єктивного сприйняття цих розбіжностей агентом перекладацької дії, від якого вимагаються значні творчі зусилля для їх переборення [4]. В межах цього напрямку особливої актуальності набуває висвітлення перекладацької специфіки штучно створених мов, або *артлангів*, які досі залишалися поза увагою українських фахівців з теорії перекладу.

Об'єктом запропонованої розвідки виступає артланг *Newspeak* відомого англійського письменника Дж. Орвелла, створюючи який він прагнув «пригорнути увагу до безсовісної гри мовою, поставити питання про відповідальність за слово» [6]. Хоча есе про «Новомову» (далі для зручності будемо позначати *Newspeak* цим українським еквівалентом) формально є додатком до роману «1984», його лінгвістичне, соціальне та інтелектуальне значення виходять далеко за наративні межі роману, герої якого насправді розмовляють виразною та живою англійською мовою. Оскільки роман Дж. Орвелла «1984» ще не був перекладений українською мовою (у 1988 році журнал «Всесвіт» надрукував лише короткий уривок у перекладі О. Тереха), ми вирішили перекласти есе про «Новомову» самостійно, вбачаючи в цьому можливість на власному досвіді проаналізувати механізми прийняття складних перекладацьких рішень, враховуючи, що важливо, їхню обумовленість. Таким чином, предметом нашого дослідження виступають труднощі перекладацького опанування «Новомовою», що виходять за межі власне лексичного рівня (реалії світу майбутнього), охоплюючи фонетичний (евфонія як один з головних принципів побудови новомовних слів), словотвірний (словоскладання, усічення, аббревіація), семантичний (уникання неоднозначності та образності), морфологічний (регуляторні правила словозміни/утворення словоформ), синтаксичний (правила укладання речень) рівні.

Мета дослідження полягає у визначенні глобальної та локальних стратегій комплексного подолання перекладацьких труднощів, пов'язаних з «Новомовою», які, у свою чергу, можуть стати у пригоді перекладачам, що працюватимуть з іншими артлангами.

«Новомову» можна охарактеризувати як вигадану або сконструйовану мову, застосовуючи відносно неї новий лінгвістичний термін «конланг» (від англійського *conlang* – *constructed language*). Оскільки конланги різняться за функціональним призначенням, «Новомову» було б точніше позначати іншим терміном – «артланг» (від англійсько-

го *artlang* – *artistic language*), тобто штучно створена мова, яка «використовується в літературних та кінематографічних творах як частина образу вигаданої культури» [5, с. 9]. Перш за все, вигадана авторська мова цікавить нас як прояв лінгвоконструювання, як продукт одного з видів мовнокреативної діяльності, через яку людина може реалізувати свої творчі здібності та розширити розуміння й себе, й навколишнього світу.

Людина – не завжди пасивний користувач мовою, вона є також її активним творцем та перетворювачем. В природних мовах процес творчого перетворення мови відбувається в повсякденній комунікації і значною мірою неусвідомлено, однак існує вид діяльності, в якому творча особистість може стати активним творцем мови – це мовне конструювання. Персональні вигадані мови є цікавим об'єктом дослідження не тільки у вузьколінгвістичному сенсі з точки зору принципів організації лексичного та граматичного складу, особливостей словотвору, фонетики, орфографії тощо, а й у широкому культурологічному сенсі – як різновид ігрової діяльності людей, що здійснюється за посередництва мови. «Постмодерністська свідомість нашої епохи загострила інтерес рефлексуючих носіїв мови до форми вираження думки, до потенційних можливостей мови як інструмента гри. Мовне конструювання виконує, як нам здається, важливу функцію у пізнавальній активності людей, яка здійснюється через мову та скеровується як на внутрішню сутність людини, так і на навколишній світ, а також сприяє розвитку інтелектуальних здібностей особистості» [там само, с. 6]. Коли ми говоримо про те, що ігровий потенціал мовного конструювання виходить за межі окремої особистості або твору, на сторінках якого він функціонує, ми маємо на увазі те захоплення яке така мова має серед пересічних читачів, змушуючи їх не тільки штудіювати принципи конланга/артланга, а й вдосконалювати їх, писати цією мовою нові тексти та перекладати канонічні твори, перетворюючись на співавторів нових мов та фантастичних світів, в яких вони існують.

Класифікування вигаданих мов може відбуватися за різними параметрами [1–2], найголовнішим з яких є наявність/відсутність у конланга матеріальної відповідності природній мові. За цим критерієм виділяються *апостеріорні* конланги (до плану вираження яких входять знаки, запозичені з природних мов), *апріорні* конланги (до плану вираження яких входять знаки, що не виявляють відповідності природним мовам) та змішані конланги або «міксти» (до плану вираження яких входять як апостеріорні, так і апріорні знаки). За цим критерієм «Новомова» визначається як *апостеріорний артланг*. Подальша класифікація апостеріорних вигаданих мов відбувається у двох напрямках. У першому напрямку вони поділяються на *натуралістичні* (тобто такі, що демонструють «абсолютну апостеріорність») та автономні або схематичні (тобто такі, що демонструють лише «домінантну апостеріорність»). За цим напрямком «Новомова» може бути схарактеризована як *абсолютний апостеріорний артланг*. У другому напрямку класифікації апостеріорні вигадані мови поділяються на *лексично гомогенні* (тобто такі, лексичний склад яких запозичений з однієї природної мови) та *лексично гетерогенні* (тобто такі, джерелом формування словника яких виступило щонайменше дві різних мови). За цим напрямком «Новомова» визначається як *лексично гомогенний, абсолютний апостеріорний артланг*.

Іншим параметром класифікації вигаданих мов є критерій рівневої відповідності, який визначає їхню структурно-системну сутність. За цим параметром конланги поділяються на такі, лексичні знаки яких відповідають усім рівням лексем природної мови, та такі, лексичні знаки яких відповідають не усім рівням лексем природної мови. Якщо співвіднести цю класифікацію конлангів з їхнім розподілом на апостеріорні та апріорні, то можна виділити класи вигаданих мов, апостеріорних на всіх рівнях, класи вигаданих мов, апріорних на всіх рівнях, та класи вигаданих мов, апостеріорних на вищих рівнях (рівень основи-кореня) та апріорних на нижчих рівнях (рівень словотвірного або словозмінного форманта). За цією класифікацією «Новомова»

характеризується як *апостеріорний на всіх рівнях "артланг"*.

Аналіз запропонованих Дж. Орвеллом методів моделювання англійської мови майбутнього дозволив виявити низку засадничих принципів, на яких ґрунтується його підхід:

1. Автор не задовольняється лексичним рівнем мовного конструювання, пропонуючи поруч з розгорнутим описом лексикону принципи словозміни, словотвору та синтаксису.

2. Беручи за основу сучасну йому англійську мову, автор демонструє надзвичайно глибоке розуміння об'єктивних еволюційних процесів, відносно яких він не завжди був позитивно налаштований: «Сучасна англійська мова, особливо письмова, сповнена поганих висловлювань, які розповсюджуються з наслідування, але уникнути їх можна, якщо тільки спробувати. Позбувшись них, можна мислити ясніше, а ясна думка – це перший крок до політичного оновлення, так що боротьба з поганою мовою – це не каприз і не справа самих лише професійних поглядів» [3]. Виходячи з такої позиції, можна розглядати «Новомову» як своєрідну політичну сатиру, гіпертрофуючи в якій негативні тенденції розвитку англійської мови, Дж. Орвелл підкреслює водночас непереконливість механістичного тлумачення законів мовної еволюції.

3. Спрощуючи формально-семантичну організацію англійської мови, автор тим самим ускладнює її інтерпретацію. Хоча при утворенні одиниць «Новомови» ним задіяні реальні морфеми (як кореневі, так і словотвірні та словозмінні) англійської мови, їхнє розуміння та тлумачення перекладачем може бути ускладнено за рахунок використання «непередбачуваних» способів словотвору. Сентенціональне сприйняття одиниць «Новомови» також ускладнюється особливою процедурою інтерпретації висловлювань, описаною автором.

Аналізуючи проблему стратегії перекладу, ми постулюємо формування у свідомості перекладача співвідносних глобальної та локальних стратегій перекладу кожного окремого тексту. *Глобальна стратегія* визначається на етапі доперекладацького аналізу і пов'язується з магістральним

рухом думки перекладача, скерованим на втілення поставленої ним мети. У випадку з «Новомовою» такою метою для нас стало намагання відтворити ті принципи розвитку англійської мови, які змалював у своєму есе Дж. Орвелл. Виконання такого надзавдання, ускладненого різноманітними випадками перекладацьких труднощів, побудованих на особливостях функціонування англійської мови, які не збігаються або збігаються лише частково з аналогічними українськими, змусило нас вдатися ще до початку перекладу до масштабного контекстуального аналізу як на горизонтальному, так і на вертикальному рівнях. Реконструюючи власний досвід, спробуємо стисло представити релевантні для розуміння подальшої логіки наших дій результати такого аналізу.

Жанр антиутопії є унікальним через прагнення вилучити будь-яку національно-культурну специфіку, місце якої у тоталітарному суспільстві майбутнього посідає ідеологія, що є головним важелем життя суспільства. Таким чином, задля максимальної прагматичної адекватності перекладач має прагнути не стільки «одомашнення» чи «очуження» оригіналу в класичному розумінні, скільки перенесення свого реципієнта у створений автором «прекрасний новий світ». З одного боку, ми безперечно вважаємо, що при перекладі антиутопійного художнього дискурсу в цілому перекладач має орієнтуватися на оригінал, проявляючи «стриманість ... у виборі виражальних засобів, які ... не мають дисонувати зі стилістикою першотвору» [7, с. 22]. З іншого боку, необхідно враховувати, що головним героєм есе є сама мова майбутнього – мова тоталітарного суспільства. Дж. Орвелл визнавав, що, працюючи над «Новомовою», він «надихався» мовною естетикою таких країн, як СРСР та нацистська Германия, що, зокрема, відбилося у викладених ним положеннях про цензуру та вилучення ідеологічно загрозливих елементів мови, а також у цілій низці оказіональних лексем на позначення реалій майбутнього, утворених на основі таких специфічних способів словотвору, як контамінація, усічення або аббревіація. На нашу думку, перекладач не має права знехту-

вати такими історичними алюзіями, враховуючи «багатий» тоталітарний досвід української мови радянського періоду, та беручи до уваги те, що в його розпорядженні є і засоби, і способи створення цілком автохтонного ефекту.

Локальні стратегії перекладу есе про «Новомову». У тексті есе ми нарахували 39 спеціально утворених Дж. Орвеллом лексичних одиниць на позначення особливостей її словотвору/словозміни/словникового розвитку, які за своїми лінгвістичними властивостями можуть бути охарактеризовані як оказіональні інновації. Очевидно, що за вагомістю план вираження цих утворень не поступається їхньому плану змісту, і це вказує на необхідність запровадження в перекладі таких функціональних еквівалентів, в яких ці дві складових мовного знаку були б органічно сполучені.

Оскільки, на нашу думку, головний сенс уведення в контекст твору інновацій полягає в тому, аби проілюструвати дегуманізуючу регулярність «Новомови», в якій розмаїття способів утворення/словозміни певних типів одиниць (наприклад, прикметників чи іменників) було анульовано на користь лише однієї форми, завданням перекладача має бути не стільки створення оказіональної форми як такої (що, до речі, спостерігаємо в російських перекладах Д. Іванова та В. Недошивіна – В. Голишева), скільки форми, здатної виразити авторський задум. Урахування цих чинників визначає пріоритетність наступних локальних стратегій: (1) спробувати відтворити лексичну форму інновації, оскільки описовий переклад автоматично позбавляє контекст важливого прагматичного навантаження; (2) спробувати відтворити оказіональний характер перекладного еквіваленту за тієї ж самої причини, що зазначена в пункті (1); (3) спробувати відтворити морфемний склад, спосіб та/або модель створення інновації. Запровадження перших двох стратегій залежить передусім від позиції перекладача, а третьої – від можливостей цільової мови, зумовлених її системними зв'язками з вихідною мовою. Отже, неможливість застосування саме цієї стратегії може спричинити перекладацькі втрати. Аби цього не допустити, існує резервна стратегія (4) –

спробувати компенсувати потенційну втрату за рахунок використання у перекладі іншого (у порівнянні з оригінальною одиницею) морфемного складу, способу та/або моделі створення інновації.

Проаналізуємо, який результат дало застосування зазначених стратегій.

Дж. Орвелл пише про дві помітні риси граматичної побудови «Новомови». Перша полягає у *функціональній взаємозамінності* різних частин мови, коли одна й та ж сама форма може виступати іменником, прикметником, дієсловом тощо. За умов англійської мови, де в більшості випадків слова не мають формальних ознак частиномовної приналежності, конверсійний перехід лексеми з однієї частини мови в іншу відбувається досить просто. В українській мові склалася зовсім інша ситуація, отже ми на основі прийому компенсації ввели до контексту граматичні категорії, які більше відповідають специфіці мові перекладу, проте надають достатньо можливостей для створення цікавих оказіональних форм. Порівняйте:

*The first of these was an almost complete interchangeability between different parts of speech. Any word in the language (in principle this applied even to every abstract words such as if or when) could be used either as verb, noun, adjective, or adverb. Between the verb and the noun form, when they were of the same root, there was never any variation, this rule of itself involving the destruction of many archaic forms. The word **thought**, for example did not exist in Newspeak. Its place was taken by **think**, which did duty for both noun and verb.*

*У граматиці Новомови було дві помітні особливості. Перша – це чіткі правила утворення однокорневих слів різних частин мови. Саме це правило не припускало жодної варіативності, що само по собі призвело до знищення багатьох архаїчних форм. Наприклад, усі похідні від **мислити** (**мисль**, **мисленнєвий**, **мислення** тощо) були вилучені на користь похідних від **думати** (**думка**, **думний**, **думання** тощо).*

У цьому випадку ми запропонували замінити принцип взаємозаміни частин мови на основі кон-

версійного безморфемного словотвору принципом одноманітності утворення похідних форм, що дало можливість, по-перше, виразити головну для автора ідею регулярності, а по-друге, використати для ілюстрації приклади на основі тієї ж самої кореневої морфемі, що й в оригіналі. Таким чином, в перекладі, як і в оригіналі, збережена головна ідея Дж. Орвелла – вилучення з мови «зайвих» (на думку англосівців) слів.

Взаємообумовленість окремих обраних нами рішень проявляється в подальшому контексті, де автор продовжує описувати вже відомий нам принцип скорочення словникового запасу, на цей раз за рахунок вилучення етимологічно неспоріднених слів. Порівняйте:

*Even where a noun and a verb of kindred meaning were not etymologically connected, one or other of them was frequently suppressed. There was, for example, no such word as **cut**, its meaning being sufficiently covered by the noun-verb **knife**.*

*З мови вилучалися навіть не споріднені етимологічно, але близькі за значенням слова. Наприклад, слова ніж більше не існувало, адже йому на заміну стало похідне від **різати** – **різак**.*

Як можна побачити, у наведеному прикладі ми знову були змушені вдатися до компенсації. У Дж. Орвелла *knife* є водночас іменником і дієсловом, що не суперечить нормам словотвору та морфології (конверсійна модель N > V є однією з найпродуктивніших і утворює безліч новотворів в реальному мовному функціонуванні). Натомість, в українській мові і іменник, і дієслово характеризуються своїми власними частиномовними морфемами, що заважає їхній взаємній конвертації. Тут на допомогу знову приходять принцип одноманітності утворення похідних форм: *різати* – *різак*.

Запропонований автором принцип застосування префіксів для негативації та інтенсифікації значення не викликав проблем при перекладі завдяки можливості використання ресурсів української мови з аналогічною функцією:

*Given, for instance, the word **good**, there was no need for such a word as **bad**, since the required meaning was equally well – indeed, better –*

expressed by **ungood**. All that was necessary, in any case where two words formed a natural pair of opposites, was to decide which of them to suppress. Dark, for example, could be replaced by **unlight**, or light by **undark**, according to preference.

Якщо взяти, наприклад, слово **добрий**, то вже не було потреби в слові **поганий**, адже необхідне значення – чи навіть краще – виражало слово **недобрий**. В будь-якому випадку, коли два або більше слів мали протилежні значення, треба було лише обрати, котре з них залишити, а котре – вилучити. Темний можна було замінити на **несвітлий**, а світлий на **нетемний** – відповідно до переваги того, хто приймав це рішення.

Єдина складність відтворення новомовного принципу префіксальної негативації в українському перекладі полягала в тому, що всі якісні прикметники української мови мають узувальні антоніми, утворені за допомогою префікса *не-*, тоді як у Дж. Орвелла ці антоніми є оказіональними. Тож перед нами постала дилема – або зберегти авторський задум, позбувшись оказіональності, або шукати компенсаційного рішення, яке б зберегло оригінальність, проте потенційно поставило б під загрозу важливу ідею письменника: префіксація як засіб уніфікації та спрощення. Керуючись обраною глобальною стратегією, ми зробили вибір на користь першого варіанту.

Для передачі другої визначної риси «Новомови» – *регулярності* – ми знову вдалися до трансформації компенсації. В наступному прикладі автор пише про заміну всіх форм неправильних англійських дієслів правильними:

*Thus, in all the verbs the preterit and the past participle were the same and ended in –ed. The preterit of steal was **stealed**, the preterite of think was **thinked**, and so on throughout the language, all such forms as **swam**, **gave**, **brought**, **spoke**, **taken** etc., being abolished.*

Це, наприклад, стосувалося дієслів, для яких були відмінені усі форми давноминулого часу, на зразок **вкрив був**, **думав був**, **плив був**, **дав був**, **приніс був**, **говорив був**, **узяв був**.

Складність перекладу в цьому випадку пояс-

нюється відсутністю в українській мові поділу дієслів на правильні та неправильні, тому ми змушені були вдаватися до компенсації на основі іншої видо-часової дихотомії, характерної для української мови. Наш вибір припав на протиставлення форм минулого та давноминулого часу. Враховуючи той факт, що форми давноминулого часу в сучасній українській мові вважаються архаїчними, їхня елімінація у «Новомові» виглядає цілком органічно.

Ще одним цікавим прикладом є вимога до регулярності утворення форм порівняльних ступенів прикметника. Тут ми знайшли певні аналогії з українською мовою, де також існують паралельні форми, на зразок: *веселіший* – *більш веселий* чи *найвеселіший* – *самий веселий*, що дало змогу визначити у перекладі одну з них як зайву.

Порівняйте:

Comparison of adjectives was invariably made by adding –er, –est (good, gooder, goodest), irregular forms and the more, most formations being suppressed.

*Усі ступені порівняння прикметників утворювалися лише за допомогою суфіксів. Усі складені форми вищого та найвищого ступенів (більш, найбільш) були вилучені. Новомова була позбавлена нерегулярних порівняльних форм, якими вважалися усі, утворені з будь-якими відхиленнями від вихідної (простой) форми: тепер неможна було вживати **кращий** чи **найкращий**, а лише **добріший** та **найдобріший**.*

Спираючись на попередній досвід, тут ми знову вирішили запропонувати додатковий приклад регулярності, відсутній в оригіналі – вилучення паралельних синонімічних форм. Комусь таке додавання може здатися надмірним втручанням у текст оригіналу, проте для нас головним є те, що воно корелює з авторським задумом.

Ми відтворили ідею регулярності утворення форм майбутнього часу для дієслів, користуючись прийомом компенсації. Якщо автор говорить про усунення одного з допоміжних дієслів (*shall*, *should*), то ми пропонуємо усунення складених форм утворення майбутнього часу в українській

мові. Це рішення перекладацької проблеми також корелює з аналогічним випадком щодо регуляції форм минулого часу:

... and the *shall, should* tenses had been dropped, all their uses being covered by *will* and *would*.

Складені форми майбутнього часу дієслів заборонили на користь складних, отже неможна було говорити *буду ходити*, а лише *ходитиму*.

Переклад одиниць Словника Б видається нам, можливо, менш складним, але більш цікавим, тому що тут представлені ідеологічно забарвлені лексеми на позначення реалій майбутнього. Читаючи есе про «Новомову», можна зрозуміти, що сам Дж. Орвелл використовував такі популярні в тоталітарних суспільствах, зокрема в СРСР, словотвірні способи, як аббревіація та усічення. Виходячи з цього, «цінний» досвід розвитку української мови за радянської доби дає в руки перекладачеві адекватні інструменти створення еквівалентів для усіх без винятку інновацій цього Словника. Аналіз морфемної структури цих одиниць вказує на наявність в їхньому складі декількох комбінаторних елементів, що робить калькування пріоритетним способом їхнього україномовного відтворення.

Для нас також було важливо зберегти принципи регулярності та милозвучності (евфонії), на важливості яких для «Новомови» постійно наголошує автор. Зокрема, ідея регулярності втілюється у подібності структури цілої низки лексем, що утворюють певні пари чи то навіть словотвірні гнізда. Наприклад: *Newspesk – Oldspeak – duckspeak, goodthink – crimethink – oldthink, goodthinker – crimethinker – oldthinker, Minitrue – Minipax – Miniluv, Recdep – Ficdep – Teledep*. Вважаючи, що така регулярність має бути обов'язково збережена при перекладі, ми запропонували наступні варіанти: *Новомова – Старомова – вуткомова; добродумати / добродумка – злочинодумати / злочинодумка – стародумати / стародумка; добродумник – злочинодумник – стародумник*. Наведені пари також є ще однією ілюстрацією взаємообумовленості рішень, зроблених на різних текстових ділянках.

Окремої уваги варті назви установ, створені за допомогою складання усічених основ. Тут авторові, на нашу думку, вдалося дуже влучно скопіювати стиль радянського періоду. Враховуючи цю деталь, в перекладі ми пропонуємо такі варіанти:

For example, the adjectival forms of *Minitrue, Minipax* and *Miniluv* were, respectively, *Minitruthful, Minipeaceful, and Minilovely*, simply because *–trueful, –paxful, and –lovely* were slightly awkward to pronounce.

Як бачимо, в цьому випадку наше завдання ускладнюється за рахунок необхідності передати в перекладі акцентовану автором вимогу до милозвучності. Вирішуємо цю проблему за рахунок обрання одного з можливих варіантів префіксів для утворення прикметників:

Наприклад, від іменників *Мініправа, Мінімур* та *Мінілюбов* прикметники були утворені таким чином, аби максимально відповідати вимозі милозвучності: *мінілюбний* (а не *мінілюбовний*), *мініправдний* (а не *мініправдивий*), *мінімирний* (а не *мінімировий*). Забраковані форми були визнані складнішими для вимови.

В есе про «Новомову» міститься лише один приклад речення, що повністю складається з новомовних слів. Проаналізуємо його переклад:

Consider, for example, such a typical sentence from a *Times* leading article as *Oldthinkers unbellyfeel Ingsoc. The shortest rendering that one could make of this in Oldspeak would be: “Those whose ideas were formed before the Revolution cannot have a full understanding of the principles of English Socialism.”*

Звертаємо увагу на переклад лексеми *unbellyfeel*, утвореної шляхом префіксації від *bellyfeel*, яке в свою чергу є поєднанням двох кореневих морфем. Автор підказує, що «*bellyfeel* implied a blind enthusiastic acceptance». Вважаємо що вихідні лексеми можна поєднати у словосполучення «*to feel in / by one's belly*», найкращим еквівалентом якого було б «*відчувати нутром*», що й стало основою для нашого перекладу:

Подивіться, наприклад, на типові речення з передовиці *Таймс*: «*Стародумники нунутро-*

чують Анґсоу». Коротко передати його зміст Старомовою можна було б таким чином: «Ті, чий погляд сформувався до революції, не можуть всім серцем зрозуміти принципи Анґлійського Соціалізму».

Висновки. Проведена робота з перекладу та перекладознавчого аналізу есе про «Новомову» не тільки виявила оптимальні стратегії комплексного вирішення проблеми перекладацьких труднощів як реалізації креативного потенціалу перекладача, а й вказала на необхідність переведення проблеми перекладацької стратегії на вищий рівень наукової рефлексії, що передбачає, зокрема, систематизацію можливих шляхів її вирішення та розробку необхідного методологічного апарату. Очевидно, що на сучасному етапі робота з текстами різних типів та жанрів вимагає від професійного перекладача як інформативних, так і художніх текстів не стільки інтуїтивного, скільки усвідомленого підходу, в основі якого має бути сукупність стратегій, здатних забезпечити оптимальний, творчо збалансований варіант вирішення складних перекладацьких завдань та нівелювати можливий негативний вплив суб'єктивних чинників

Перспективою подальшої роботи є дослідження стратегій англо-українського перекладу інших різновидів штучно створених мов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кузнецов С.Н. Основы интерлингвистики : [учеб. пособие] / С.Н. Кузнецов. – М. : Ун-т дружбы народов, 1982. – 107 с.
2. Кузнецов С.Н. Теоретические основы интерлингвистики / С.Н. Кузнецов. – М. : Ун-т дружбы народов, 1987. – 206 с.
3. Оруэлл Дж. Политика и английский язык [Электронный ресурс] / Дж. Оруэлл // Лев и Единорог. Эссе, статьи, рецензии – М. : Московская школа политических исследований, 2003. – Режим доступа : http://laban.rs/orwell/essays/ru/Politika_i_anglijskij_jazyk.
4. Ребрій О.В. Теорія перекладацької творчості у мовному, текстуальному та діяльнісному вимірах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук : спец. 10.02.16 «Перекладознавство» / О.В. Ребрій. – К., 2014. – 36 с.
5. Сидорова М.Ю. Интернет-лингвистика: вымышленные языки / М.Ю. Сидорова, О.Н. Шувалова. – М. : 1989.ru, 2006. – 184 с.
6. Чаликова В.А. Социокультурные утопии [Электронный ресурс] / В.А. Чаликова : реф. сб. / ИНИОН. – М., 1985. – Вып. 3. – С. 256–297. – Режим доступа : http://www.fandom.ru/about_fan/chalikova_3.htm.
7. Череди́ченко О.І. Український переклад: З минулого до сьогодення / О.І. Череди́ченко // Од слова путь верстаючи й до слова... : збірник на пошану Роксолани Петрівни Зорівчак, доктора філологічних наук, професора, заслуженого працівника освіти України. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – С. 21–31.